

Joyland

Regie: Saim Sadiq | Met: Ali Junejo, Alina Khan, Rasti Farooq, Sarwat Gilani, e. a. | Pakistan, 2022 | Urdu gesproken, NL/FR ondertiteld | duur: 2u06

De eerste Pakistaanse film die ooit in de officiële selectie van Cannes vertoond werd is *Joyland*, Saim Sadiqs debuut over een man die verliefd wordt op een transvrouw.

Joyland is het oudste pretpark in Lahore, de hoofdstad van de Pakistaanse provincie Punjab. Het is een plek waar mensen zoals Haider en zijn zwangere echtgenote Mumtaz graag even al hun zorgen vergeten. En die zijn er. Zij kraakt immers onder de druk die de patriarchale samenleving van Pakistan op haar legt – ze moet een zoon ter wereld brengen – en ook hij kreunt onder het gewicht van een geheim: hij werkt stiekem als achtergronddanser bij Biba, een trans vrouw die optreedt in een exotische dansclub. Als Haider ook nog eens verliefd wordt op haar, barst een cultuurclash los die zijn conservatieve omgeving op losse schroeven zet. Dat Saim Sadiq in zijn langspeeldebuut, dat de Queer Palm won in Cannes, vooral de wereld van transartisten bekijkt, mag trouwens niet verbazen. In 2019 dook de Pakistaanse cineast in zijn gelauwerde afstudeerfilm *Darling* ook al in het nachtleven van transdancers.

Yuku en de Himalayabloem (5+)
di 21.02.23 – 15u

Corsage
di 21.02.23 – 20u30

Alcarràs
di 28.02.23 – 20u30

Good luck to you, Leo Grande
di 7.03.23 – 20u30

La Ligne
di 14.03.23 – 20u30

L'immensità
di 21.03.23 – 20u30

White Balls on White Walls
ma 27.03.23 – 20u30

The Chapel
di 28.03.23 – 20u30

Guillermo del Toro's Pinocchio (9+)
di 4.04.23 – 17u

No Bears
di 4.04.23 – 20u30

Aftersun
di 11.04.23 – 20u30

Radio Metronom
di 18.04.23 – 20u30

Marieke, addicted to love
ma 24.04.23 – 20u30

Godland
di 25.04.23 – 20u30

+ in mei: **Aller/Retour** -
The Banshees of Inisherin -
The Whale - **The Fabelmans** -
Tår

RECENSIE - 'Joyland' bewijst dat er vrijheid schuilt in schandaal

Amra Nurkovic, HUMBUG, 4.01.2023

Met *Joyland* stelt Saim Sadiq de verstikkende gendernormen aan de kaak die Pakistan overheersen. Hij wijst zijn geboorteland niet met de vinger, maar toont respectvol hoe het anders kan.

Als eerste Pakistaanse film ooit ging *Joyland* afgelopen zomer in première op het Filmfestival van Cannes. Regisseur-antropoloog Saim Sadiq licht de gendergrenzen uit binnen het behoudsgezinde Pakistan. Hij is geen groentje binnen de queer-thematiek: in 2014 maakte hij de documentaire *Stepmotherland* over de blasfemiewetten in Pakistan, en *Joyland* werd geboren als adaptatie van een eerdere kortfilm, *Darling* (2019). Tegen de schenen schoppen van de geijkte orde loopt als een rode draad door zijn oeuvre.

In *Joyland* verkent hij de binnenstad van het kosmopoliete Lahore, Pakistan, waar de familie Rana een eenvoudig en doorsnee bestaan leeft. Ultrakritische patriarch Abba regeert met ijzeren hand over zijn gezin dat bestaat uit zonen Saleem en Haider, hun respectievelijke vrouwen en Saleems dochtertjes. Met uitzondering van Abba's verlangen naar een eerste kleinzoon, is er geen vuiltje aan de lucht in hun familiale kosmos. Maar dat frêle evenwicht wordt verstoord wanneer Haider op stuntelige wijze een baan bemachtigt bij een erotisch theater, als achtergronddanser voor de buikdansende transgenderdiva Madame Biba.

Over gendergrenzen heen

'Wallah, je danst echt verschrikkelijk', zegt een bolle theaterdirecteur wanneer Haider auditie doet om zich bij het theatergezelschap te voegen. Acteur Ali Junejo schaamt zich en je gelooft hem. Wanneer Biba haar blik over hem laat glijden lijkt zijn huid te klein om nog te bewegen. De aantrekkingskracht tussen Haider en Biba is onmiskenbaar en wederzijds, maar binnen Haiders conservatieve leefwereld ongehoord.

Ondanks haar extravagante voorkomen doet Madame Biba dienst als meer dan alleen Haiders manic pixie dream girl. Haar leven als transvrouw strekt zich verder uit dan enkel Haiders persoonlijke ontwikkeling. Biba durft haar kwetsbaarheid te tonen en stelt zonder pardon grenzen op terwijl ze belichaamt wat het voor haar betekent vrouw te zijn: 'being a girl is hard work, love'.

Visueel versterkt cinematograaf Joe Saade het kleurrijke karakter van Biba's wereld. Hij kiest voor zachte aardekleuren, pastelgele sari's en roodgroene lichten die gerangschikt worden binnen kader-in-kaderconstructies. De vensters en deuren van het huis van de familie Rana dienen als kijkgaten in het ingewikkelde web dat zich tussen de personages ontvouwt. *Joyland* is geen overgesatureerd neonfestijn en oogt niet als een Bollywoodiaanse Hollywoodfilm, maar vertelt het verhaal van Haider en Biba subtiel en schuchter.

Paradox van representatie

Joylands nominatie voor de Oscar Beste Niet-Engelstalige Film kan gezien worden als baanbrekend, maar achter de wokeness van die nominatie schuilt een paradox. Moslima's die heldhaftig ontsnappen aan een gedwongen huwelijk, jonge vrouwen die triomfantelijk de hijab van hun hoofd scheuren en in dezelfde beweging een shotglasje achteruit gooien: het zijn beelden die onder het mom van inclusiviteit en representatie gretig opgesmikkeld worden door westerse filmgangers. De illusie dat deze Oscar-nominatie een breder referentiekader creëert en de acceptatie van andere culturen faciliteert, zalft slechts het schuldgevoel over een groter, structureel-racistisch probleem. In werkelijkheid zijn het juist deze stereotiepe en ronduit saaie narratieven die de weg versperren voor buitenlandse filmmakers die wél nieuwe verhalen tonen.

Ondanks Joylands smoezelige plot, maakt de film duidelijk dat er mooie dingen mogelijk zijn wanneer filmmakers verhalen vertellen die ze door en door kennen. Sadiq verkent het Pakistaanse moslimgezinsleven en de verstikkende gender- en gezinspatronen, waarvan hij en zijn cast stuk voor stuk producten zijn. *Joyland* is daardoor geen film waarbij je door de tranen heen het verhaal niet meer ziet. Sadiq wil je niet bij de hand nemen en uitleggen, maar wil simpelweg tonen. Hij wijst geen beschuldigende vinger naar de Pakistaanse samenleving maar knikt zachtjes, en dat zonder flauw te doen of terug te deinzen voor ongemakkelijke waarheden. De impact van *Joyland* zit niet in zijn tragiek of groot sociaal statement, maar in de les dat er soms vrijheid zit in schandalig zijn.

Meer lezen op de website:

<https://www.ccstrombeek.be/film/joyland>

